

La parada de Sesmond

25 anys del Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar -SAMLM-

Joaquim Daban i Massana

Cap del Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar

El mes de febrer de l'any 1992, ara fa 25 anys, aquest Ajuntament va decidir posar en marxa un servei d'arxiu que vetllés per la protecció, organització i gestió del patrimoni documental del municipi. Llavors, Lloret era una població de 16.000 habitants que començava a tenir problemes importants per a controlar i gestionar tant els expedients administratius que procedien de les diverses oficines (Tresoreria, Intervenció, Urbanisme, Secretaria...), com la documentació històrica que s'havia traslladat feia poc temps a un dipòsit acabat de construir.

En aquell moment, les noves lleis d'arxius de Catalunya (6/1985), del patrimoni històric espanyol (16/1985) i de procediment administratiu comú (30/1992), obligaven les administracions públiques a conservar la documentació dels arxius de forma adequada, organitzada i ordenada, i a posar-la a disposició dels estudiosos i dels interessats en els procediments administratius.

Però, l'arxiu, com a fet inevitable (conseqüència d'una activitat pràctica, administrativa o jurídica), ja existia abans de la posada en marxa del servei d'arxiu; i per tant, l'any 1992 no es partia de zero, sinó que des de feia molts anys hi havia hagut la intervenció de dues persones que havien dut a terme una tasca silenciosa i voluntària, i que van procurar per la sensibilització, conservació i organització dels fons històrics del municipi. Primerament, hi va haver la intervenció de l'Esteve Fàbregas i Barri, que va ser una persona intel·lectualment inquieta, interessada per la història del municipi, preocupada per la conservació del patrimoni documental, autor d'una gran quantitat d'articles, novel·les i monografies, i que entre 1940 i 1980 va exercir el càrrec de secretari de la corporació municipal. Sens dubte, totes aquestes condicions degueren afavorir la seva actuació a favor de protegir, recollir i organitzar bona part de la documentació històrica municipal. En segon lloc, cal destacar la gran feina que va fer, i encara fa, en Joan Domènech i Moner: preocupat per la història i la cultura en general; sensible a la conservació del patrimoni històric i documental del municipi; autor d'un munt de cròniques, articles, opuscles i publicacions vinculades amb Lloret de Mar; impulsor d'entitats i d'activitats de caire cultural i tradicional; i que també va exercir de regidor de Cultura i alcalde de l'Ajuntament durant la transició democràtica (un període

polític ben interessant). En Joan Domènech, des de finals dels anys seixanta i fins a principis dels noranta, mogut per tots els centres d'interès que hem esmentat, va procurar recollir, descriure, conservar i difondre els fons històrics vinculats a Lloret de Mar. Sens dubte, doncs, sense la decidida actuació d'aquestes dues persones, avui no podríem disposar d'un arxiu històric tan extens i tan ben conservat. Aprofito aquest espai, doncs, per agrair-los públicament la dedicació i fer un reconeixement a la seva tasca, entusiasta i decidida, en unes èpoques molt més complicades que les actuals.

L'any 1992, amb la posada en marxa del servei d'arxiu, calia afrontar un seguit de reptes i situacions complexes; especialment, i de forma urgent, les que tenien a veure amb el control i la gestió de la documentació administrativa. Des

Façana de l'edifici central del SAMLM.
Procedència: SAMLM (Assumpció Comas)

de llavors, aquest servei d'arxiu ha anat creixent, s'ha anat consolidant i ha anat desplegant les funcions i competències que li han estat atribuïdes: el sistema de gestió documental; la identificació dels fons; l'avaluació dels documents per a procedir a la seva conservació o eliminació definitiva; l'elaboració d'instruments de descripció i classificació dels fons documentals; la garantia d'accés, consulta i reproducció amb ple respecte als drets reconeguts de privacitat, autoria i propietat intel·lectual; la custòdia i preservació de la documentació en les condicions ambientals més idònies; la difusió del patrimoni documental... Així, de forma pausada, aquest servei d'arxiu s'ha anat fent més visible a la ciutadania: el butlletí Sesmond, la publicació "Es Frares", les exposicions, la pàgina web, les xarxes socials... ens han permès explicar-nos i fer arribar les nostres activitats i propostes a un públic molt més ampli. Queden llunyanes, doncs, les condicions i les instal·lacions amb les quals es va iniciar el servei d'arxiu l'any 1992, amb un dipòsit de 100 m², on es conservaven 600 metres lineals de documentació, i un petit espai de 15 m² que feia, alhora, la funció de sala de consulta, sala de classificació i àrea administrativa. Actualment, aquest servei d'arxiu disposa de quatre dipòsits per a la preservació de la documentació en suport paper (amb més 3.800 metres lineals de documentació); un dipòsit per a la documentació audiovisual, fotogràfica i sonora (on es conserven més de 100.000 imatges en paper fotogràfic, 500 pel·lícules, 2.300 vídeos i 400 cintes sonores); 10 mobles amb planeres (on es guarden més de 480 pergamins, 3.000 cartells; 530 plànols, 100 cartes nàutiques), dos servidors informàtics amb una capacitat global de 10Tbytes (on es conserva la reproducció digitalitzada de milers de documents: pel·lícules, fotografies, pergamins, plànols, expedients...); una sala de consulta amb 9 punts de lectura; una sala per al tractament de la documentació audiovisual, una sala polivalent, un moll de descàrrega i de tractament inicial de la documentació... i ben aviat es disposarà d'un nou espai al centre comercial de l'antiga plaça de braus que acollirà l'arxiu administratiu, amb dos dipòsits per a la conservació de la documentació, sala de consulta, sala per a la digitalització de documents, sala polivalent per a conferències, presentacions, exposicions... Poc a veure, doncs, amb les instal·lacions de fa 25 anys.

Al llarg d'aquests anys, el creixement del servei d'arxiu ha estat conseqüència de diversos factors; i, sens dubte, un dels que ha afavorit l'expansió del servei ha estat l'increment periòdic dels ingressos documentals, que arriben des dels diferents departaments administratius (i que conforma el 90% dels ingressos), i de les aportacions extraordinàries que fan les persones, famílies, entitats o associacions del municipi. En aquest sentit, cal assenyalar la bona predisposició i sensibilització dels lloretencs, que cada vegada són més conscients de l'interès i la importància de preservar el seu patrimoni documental. Des de l'any 1992 molts ciutadans i moltes entitats han fet cessió o donació dels seus fons privats per tal d'assegurar-ne la conservació per a les futures generacions; però enguany, aquest nombre d'ingressos ha estat realment extraordinari, tant pel volum com pel contingut. Així, l'any 2016 es va iniciar amb l'ingrés de dos grans fons documentals: el fons audiovisual de la família Bernat, que conté un centenar de pel·lícules (i que actualment ja estan digitalitzades i descrites) i la col·lecció de fotografies d'en Josep Valls -Bambi-, amb més de 300 àlbums i 50.000 imatges de temàtiques molt diverses.

El dia 8 d'abril es va formalitzar la cessió del fons documental d'una de les entitats més emblemàtiques de Lloret de Mar: l'Obreria de Santa Cristina, amb un volum documental molt interessant que abraça un període cronològic molt ampli, des del s. XV fins al s. XX. Dos mesos més tard, el 3 de juny, es va signar la cessió del fons patrimonial de la família Taulina, que incorpora documentació de diferents branques: els Lluhi, els Taulina, els Guitart, els Pujol de Senillosa, els Parés... Aquesta documentació abraça un període històric molt ampli, des del s. XVII al s. XX. També cal destacar l'aportació feta per la família Garriga-Alum, una família lloretenca que va fer fortuna a l'illa de Cuba i que, en conseqüència, va passar a formar part del col·lectiu dels anomenats americanos. En aquest cas, a banda d'entregar diversa documentació en suport pergami i paper, també han cedit unes pel·lícules molt interessants dels anys vint i trenta del segle passat que mostren imatges de la família Garriga a la vila de Lloret i a les propietats que tenien a l'illa de Cuba. Finalment, al llarg de l'any 2016 s'ha produït la cessió documental de la família Fàbregas: un fons extraordinari que inclou la documentació recollida i produïda per Esteve Fàbregas i Barri. Aquest fons conté una tipologia documental molt variada: pergamins, fotografies, pel·lícules, cartells, mapes, llibres manuscrits, carpetes, àlbums...; abraça un període cronològic molt ampli, des de documents del s. XIV fins el s. XXI; i ocupa un espai aproximat d'uns 140 metres lineals.

Però, a banda del creixement del servei d'arxiu que s'ha produït a conseqüència dels ingressos documentals, també cal tenir present un altre factor que ha afavorit el desenvolupament del servei: les consultes dels usuaris; perquè cal recordar, tot i que pugui semblar una obvietat, que els documents dels arxius es conserven per poder ser consultats per les persones interessades i, justament, aquest servei de consulta és el que dona sentit a la funció d'arxiu. En aquest aspecte, doncs, el servei d'arxiu ha passat de les 134 consultes presencials de l'any 1992, a les 26.487 consultes (presencials i virtuals) de l'any 2016, amb més de 7.000 reproduccions digitals procedents de suports ben diversos: paper, fotografia, pel·lícula, plànols...

Podem afirmar, doncs, que el servei d'arxiu de Lloret ha crescut perquè l'han fet créixer els seus ciutadans; que, en definitiva, són els que ingressen i consulten la documentació que conforma el seu patrimoni documental. En aquest sentit, el Servei d'Arxiu Municipal no és únicament l'arxiu de l'Ajuntament de Lloret de Mar (on es conserva la documentació generada per les oficines administratives), sinó que és l'arxiu dels lloretencs, on es custòdia tota aquella documentació del municipi (en paper, en pergami, en pel·lícula, en fotografia...) susceptible de ser conservada per a les futures generacions.

En fer balanç d'aquests 25 anys hom s'adona de les fites aconseguides, però també pren consciència de les millores que cal fer i dels objectius que s'han d'assolir. Al nostre davant encara tenim reptes molt importants vinculats a la protecció, organització i difusió del patrimoni documental lloretenc; però, sens dubte, un dels reptes més complexos té a veure amb l'impacte de les noves tecnologies: la digitalització dels fons, la difusió a través de les xarxes, l'organització de la documentació digital, la preservació dels fitxers informàtics; la gestió d'accés a la informació; l'autenticitat i validesa de les dades... Són alguns dels reptes que haurem d'afrontar en els propers anys, amb la vostra ajuda i la vostra companyia. ■